

Strazburg, 18.listopada 2013.g.

Greco RC-III (2013) 16E

Treći krug evaluacije

Izvješće o usuglašenosti za Bosnu i Hercegovnu

"Inkriminacije (ETS 173 and 191, GPC 2)"

" Transparentnost financiranja stranaka "

Usvojio GRECO
na 61. Plenarnoj sjednici
(Strazbur, 14.-18. listopada 2013.godine)

I. UVOD

1. Izvješće o usuglašenosti ocjenjuje mjere koje su poduzele vlasti Bosne i Hercegovine za provedbu 22 preporuke izdane u Evaluacijskom izvješću trećeg kruga o Bosni i Hercegovini (vidi paragraf 2), te obuhvaća dvije teme, i to:
 - **Tema I – Inkriminacije:** Članovi 1a i 1b, 2-12, 15-17, 19 paragraf 1 Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 173), članovi 1-6 Dodatnog protokola (ETS 191) i Vodeće načelo 2 (kriminalizacija korupcije).
 - **Tema II – Transparentnost financiranja stranaka:** Članovi 8, 11, 12, 13b, 14 i 16 Preporuka Rec(2003)4 o Zajedničkim pravilima protiv korupcije kod financiranja političkih stranaka i izbornih kampanja, i - općenitije- Vodeće načelo 15 (financiranje političkih stranaka i izbornih kampanja).
2. Evaluacijsko izvješće trećeg kruga je usvojeno na 51. Plenarnoj sjednici GRECA (23.-27.svibanj 2011.) te objavljeno 17.08.2011, nakon odobrenja Bosne i Hercegovine (Greco Eval III Rep (2010) 5E, [Tema I](#) i [Tema II](#)).
3. Kao što zahtjeva Procedura GRECO-a, vlasti Bosne i Hercegovine su podnijele Izvješće o stanju o mjerama poduzetim za provedbu preporuka. To izvješće je predato 30.11.2012, naknadno ažurirano 17.04.2013, te je poslužilo kao temelj za Izvješće o usuglašenosti.
4. GRECO Sekretarijat je izabrao Maltu i Sloveniju da imenuju izvjestitelja za postupak usuglašavanja. Imenovani Izvjestitelji su gospođa Lara LANFRANCO, Kazneni tužitelj Viših sudova, Ured državnog tužilaca, u ime Malte, te gospođa Vita HABJAN BARBORIC, Glavni voditelj projekta, Komisija za sprječavanje korupcije, u ime Slovenije. Izradili su Izvješće o usuglašenosti uz pomoć GRECO Sekretarijata.
5. Izvješće o usuglašenosti procjenjuje provedbu svake pojedinačne preporuke Evaluacijskog izvješća te daje ukupnu procjenu razine usuglašenosti člana s tim preporukama. Provedba bilo koje neriješene preporuke (djelomično ili potpuno nesprovedena) se procjenjuje na temelju daljnjeg Izvješća o stanju, kojeg vlasti predaju 18 mjeseci nakon usvajanja trenutnog Izvješća o usuglašenosti.

II. ANALIZA

Tema I: Inkriminacije

6. GRECO se u svom evaluacijskom izvješću pozabavio sa 13 preporuka Bosni i Hercegovini vezano za Temu I. Usuglašavanje s tim preporukama je obrađeno u nastavku.
7. Nakon usvajanja Evaluacijskog izvješća trećeg kruga, postavljen je Tim za nadzor i procjenu primjene kaznenog zakonodavstva u Bosni i Hercegovini. Njegove zadatke je sada preuzeo Odjel za sudske vlasti Ministarstva pravosuđa. Nakon toga su pripremljeni nacrti izmjena i dopuna Kaznenog zakona BIH, koje je odobrilo Vijeće Ministara nakon procesa javnih konzultacija te trenutno čekaju razmatranje u Parlamentu. Republika Srpska je izmijenila i dopunila svoj Kazneni zakon u 2013. godini (Zakon br. 67/13).

Preporuka i.

8. *GRECO je preporučio analizu i razjašnjenje, radi pravne sigurnosti, koje funkcije spadaju pod pojam „službeno lice ili odgovorna osoba”.*
9. Vlasti Bosne i Hercegovine navode da kazneno zakonodavstvo daje širu definiciju pojma javni službenik/odgovorna osoba u javnom sektoru, koja obuhvaća svaku osobu koja sudjeluje u izvršavanju neke usluge u ime javnosti i u skladu sa javnim pravom. Svi Kazneni zakoni – na razini države/entiteta (KZ) sadrže identične definicije. Taj pojam je dalje razvijen u precedentnom pravu te detaljno objašnjen u komentarima odgovarajućeg KZ-a.
10. GRECO prima na znanje objašnjenja koja daju vlasti vezano za razumjevanje koncepta „službenik ili odgovorna osoba“, nadopunjeno sudskom praksom te odgovarajućim napomenama za pojašnjenje koje prate odredbe kaznenog zakona. Čini se da široka definicija navedena u kaznenom zakonodavstvu uključuje različite kategorije osoba koje su obuhvaćene Kaznenopravnom konvencijom o korupciji (ETS 173).
11. GRECO zaključuje da je preporuka i provedena na zadovoljavajući način.

Preporuka ii.

12. *GRECO je preporučio (i) da se osigura da definicija pojmova strani javni službenici, članovi stranih javnih skupština, službenici međunarodnih organizacija, članovi međunarodnih parlamentarnih skupština, kao i suci i službenici međunarodnih sudova nije ograničena u obimu na osobe koje služe u Bosni i Hercegovini/njenim entitetima ili Brčko Distriktu; (ii) da je podmićivanje gore navedenih kategorija stranih i međunarodnih službenika izričito kriminalizirano u Kaznenom zakonu Republike Srpske, u skladu sa Članovima 5, 6, 9, 10 i 11 Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 173).*
13. Vlasti Bosne i Hercegovine su mišljenja da su definicije u kaznenom zakonodavstvu pojmova strani javni službenici, članovi stranih javnih skupština, službenici međunarodnih organizacija, članovi međunarodnih parlamentarnih skupština, kao i suci i službenici međunarodnih sudova u kaznenom zakonodavstvu u skladu sa Kaznenopravnom konvencijom o korupciji (ETS 173). Vezano za drugi dio preporuke, Zakon br. 67/13 koji izmjenjuje i dopunjuje KZ Republike Srpske (RS) propisuje prerađenu definiciju stranih i međunarodnih javnih službenika te pokriva različite kategorije osoba nabrojane u Kaznenopravnoj konvenciji o korupciji (ETS 173): strani javni službenici, članovi stranih javnih skupština, službenici međunarodnih organizacija, članovi međunarodnih javnih skupština, suci i službenici međunarodnih sudova; nadalje pokriva strane porotnike i arbitare u skladu sa Dodatnim protokolom Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 191).
14. GRECO ponavlja svoje stajalište vezano za međunarodne dimenzije kaznenih djela podmićivanja, da definicija stranih službenika data od relevantnog KZ-a (Članak 1 (7) i (8), KZ BiH; Članak 2 (8), KZ FBiH; Članak 147 (6), KZ RS; Članak 2 (7) i (8), KZ BD) očigledno pokriva različite kategorije stranih javnih službenika i međunarodnih službenika predviđeno Člankom 1.a Konvencije ukoliko služe na teritoriju BiH ili Entiteta/BD. Ovo nije u skladu s Konvencijom, koja je usmjerena na kriminalizaciju korupcije gdje god se ona pojavila (Izvešće s objašnjenjima, paragraf 49). GRECO sa zadovoljstvom primjećuje da to više nije slučaj u Kaznenom zakonu RS-a nakon nedavnih izmjena i dopuna u 2013.godini.

15. GRECO nadalje naglašava da je problem nadležnosti drugačija stvar nego kriminalizacija korupcije, te prema tome primjenjivo kaznenopravno zakonodavstvo u državi mora sadržavati usklađene odredbe (uključujući definicije mogućih počinitelja) o podmićivanju i kaznenim djelima trgovine utjecajem, koje moraju slijediti Kaznenopravnu konvenciju o korupciji (ETS 173).

16. GRECO zaključuje da je preporuke ii djelomično provedena.

Preporuka iii.

17. *GRECO je preporučio da se osigura da podmićivanje stranih porotnika i arbitara bude nedvosmisleno kriminalizirano, u skladu sa Članovima 4 i 6 Dodatnog protokola Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 191), te da se ovaj instrument što prije potpiše i ratificira.*

18. Vlasti Bosne i Hercegovine naglašavaju da se ratifikacija Dodatnog protokola Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 191) odvila 07.09.2011. S obzirom na Bosnu i Hercegovinu, Protokol je stupio na snagu 01.01.2012. Nacrti izmjena i dopuna KZ-a izričito se odnose na domaće/strane arbitare u relevantnim definicijama domaćih i stranih javnih službenika. Što se tiče stranih porotnika, vlasti su mišljenja da nisu potrebne daljnje zakonodavne prilagodbe, pošto u domaćem pravnom sustavu ne postoje porotnici. Republika Srpska je izmijenila i dopunila svoj KZ da jasno pokriva strane sudce i arbitare.

19. GRECO pozdravlja ratifikaciju Dodatnog protokola Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 191). GRECO prima na znanje namjeru vlasti da se posebno spomenu arbitari pri navođenju pojedinosti o kategorijama osoba koje se smatraju javnim službenicima u svrhu kaznenog zakona. Što se tiče razmatranja vlasti vezano za porotnike i nepostojanje te kategorije stručnjaka u sustavu BIH, GRECO naglašava da se preporuka iii odnosi na porotnike stranih zakonodavstava. Taj pojam se mora odraziti u zakonu BIH, da bi bio u skladu sa ETS 191. U vezi s tim, GRECO sa zadovoljstvom primjećuje da je Republika Srpska izričito kriminalizirala podmićivanje stranih sudaca i arbitara.

20. GRECO zaključuje da je preporuka iii djelomično provedena.

Preporuka iv.

21. *GRECO je preporučio da se osigura da odredbe vezane za aktivno i pasivno podmićivanje u javnom sektoru pokrivaju sva djela/propuste u obavljanju funkcija službenog lica, bez obzira da li su u okviru njegovih/njenih službenih ovlaštenja ili ovlasti.*

22. Vlasti Bosne i Hercegovine ponavljaju da formuliranje kaznenih djela korupcije u domaćem zakonodavstvu (nije ograničeno na podmićivanje, nego uključuje i zlouporabu položaja i protuzakonito posredovanje) pokriva sve radnje i propuste koje javni službenik ima priliku učiniti, zbog funkcije koju on/a izvršava. Nije bitno da li je primatelj uspio ili nije uspio izvršiti korumpirani čin, nego da je on/a dobio priliku da to učini. Također, nije bitno da li je davatelj mita znao da li je službenik u stanju stvarno izvršiti zatraženi čin. Izmjene i dopune su provedene u KZ RS-a kako bi se predvidio širi pojam povrede dužnosti pozivajući se na direktne ili povezane službene dužnosti.

23. GRECO primjećuje da KZ-i BIH, FBiH i BD se odnose na službene radnje ili previđene „unutar djelokruga ovlasti službenika”. Ovo je u trenutku usvajanja Evaluacijskog izvješća Trećeg kruga bilo ocijenjeno kao ne potpuno zadovoljavajuće. GRECO drži svoju poziciju, koja se dosljedno

primjenjuje na druge države regije sa analognom formulacijom pojma povrede dužnosti. S tim u vezi, GRECO je uvijek bio suzdržan što se tiče prihvaćanja užitih zahtjeva od onih koji se koriste u Kaznenopravnoj konvenciji o korupciji (ETS 173): pojam nadležnosti kakav je prikazan u domaćem zakonodavstvu („*unutar djelokruga ovlasti službenika*“) dodaje ograničavajući element kriminalizaciji podmićivanja, što može otežati procesuiranje kaznenog djela, jer traži dokaz da se od službenika očekivalo da djeluje unutar njegove/njene službene zakonske nadležnosti. GRECO prima na znanje objašnjenje vlasti, koja naglašava da je uključen svaki čin ili propust omogućen zbog funkcije javnog službenika (čak i ako je taj čin zloupotreba službenog položaja), GRECO napominje da nije zabilježena niti jedna odluka suda koja prihvaća takvu argumentaciju. Nadalje, GRECO podsjeća da su za vrijeme posjeta na licu mjesta stručnjaci potvrdili da bi to mogla biti moguća rupa u sustavu (paragraf 89, Evaluacijsko izvješće Trećeg kruga). GRECO sa zadovoljstvom primjećuje da je ovaj problem reformuliran u KZ-u RS-a, koji sada pruža širi pojam povrede dužnosti.

24. GRECO zaključuje da je preporuka iv djelomično provedena.

Preporuka v.

25. *GRECO je preporučio da se osigura da se kaznena djela podmićivanja tumače na takav način, da nedvosmisleno pokrivaju slučajeve podmićivanja počinjena preko posrednika, kao i slučajeve gdje prednost nije namijenjena za službeno lice nego za neku treću stranu.*
26. Vlasti Bosne i Hercegovine su mišljenja da su pitanja posrednika i korisnika treće strane pokriveni KZ-om.
27. GRECO primjećuje da su, s obzirom na probleme posrednika i trećih strana, dostavljeni prijevodi isti kao oni koji su bili analizirani za vrijeme Evaluacijskog izvješća Trećeg kruga. Prema tome, GRECO je zapazio iste nedostatke (vidjeti paragrafe 90-92, Evaluacijsko izvješće Trećeg kruga): vezano za neizravno počinjenje kaznenih djela podmićivanja/trgovanja utjecajem, samo relevantne odredbe o aktivnom podmićivanju izričito predviđaju počinjenje kaznenog djela od strane posrednika (odn. Članak 218, KZ BiH; Članak 381, KZ FBiH; Članak 352, KZ RS; i Članak 375, KZ BD). Vezano za pasivno podmićivanje, relevantne odredbe taj pojam ne spominju.
28. Razlike postoje još i vezano za korisnike treće strane, koji su jedino pokriveni odredbama o pasivnom podmićivanju KZ-a BiH i FBiH (Članak 217, KZ BiH i Članak 380, KZ FBiH). Treće strane se ne spominju u odgovarajućim odredbama o pasivnom podmićivanju RS-a i BD-a. Također, relevantne odredbe o aktivnom podmićivanju, na različitim razinama Vlade, ne spominju konkretno obuhvaćanje trećih strana. Radi dosljednosti i jasnoće, GRECO ponavlja koliko je bitno da sva kaznena djela korupcije sadrže iste temeljne elemente.
29. GRECO zaključuje da preporuka v nije provedena.

Preporuka vi.

30. *GRECO je preporučio (i) da se nedvojbeno pojasni da je podmićivanje u privatnom sektoru kriminalizirano, te (ii) da se u svrhu jasnoće kriminalizacija podmićivanja u javnom i privatnom sektoru razmatra u odvojenim odredbama.*
31. Vlasti Bosne i Hercegovine izvještavaju o svojoj namjeri kriminalizacije podmićivanja u privatnom sektoru putem samostalne odredbe koja bi blisko slijedila tekst Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 173), također s obzirom na moguće počinitelje tog kaznenog djela.

32. GRECO pozdravlja to ažuriranje, ali primjećuje da ti planovi još nisu povezani sa konkretnim zakonodavnim mjerama te prema tome zaključuje da preporuka vi nije provedena.

Recommendation vii.

33. *GRECO je preporučio da se osigura da zakonodavstvo o podmićivanju u privatnom sektoru nedvosmisleno pokriva cijeli raspon osoba koji u bilo kojem svojstvu upravljaju sa ili rade za neki subjekt u privatnom sektoru kao što je navedeno u Članovima 8 i 7 Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 173).*
34. Vlasti Bosne i Hercegovine ponavljaju da kazneno zakonodavstvo daju široku definiciju pojma odgovorne osobe, koja pokriva sve osobe koje u bilo kojem svojstvu upravljaju ili rade za ili u subjektu privatnog sektora. Oni obrazlažu svoje stajalište sa sudskom praksom na pojmu odgovorne osobe, pokrivajući osobe koje nemaju voditeljsku/direktorsku/nadzornu funkciju i zaposlenike niže razine (npr. tehnički tajnik nogometnog kluba, radnik u apoteci, itd.).
35. GRECO prihvaća objašnjenje vlasti, dopunjeno odlukama suda, te zaključuje da je preporuka vii provedena na zadovoljavajući način.

Recommendation viii.

36. *GRECO je preporučio (i) kriminalizaciju aktivnog trgovanja utjecajem; (ii) pregled odredbe o pasivnom trgovanju utjecajem tako da nedvosmisleno pokriva a) zahtjev za ponudu ili obećanje nedopuštene koristi od strane trgovca utjecajem; b) izravno i neizravno počinjenje kaznenog djela; c) slučajeve gdje korist nije namijenjena samom davatelju mita nego trećoj strani; te d) slučajeve navodnog utjecaja.*
37. Vlasti Bosne i Hercegovine navode da nacrti izmjena i dopuna KZ-a obuhvaćaju prerađenu kriminalizaciju trgovanja utjecajem. Aktivno trgovanje utjecajem je posebno kriminalizirano u posebnoj odredbi (Članak 219a KZ-a). Kazneno djelo pasivnog trgovanja utjecajem (Članak 219 KZ-a) je preformulirano tako da se izričito odnosi na zahtjeve, posrednike, korisnike treće strane te slučajeve navodnog utjecaja. Republika Srpska je već izmijenila i dopunila svoj KZ, koji sada obuhvaća kazneno djelo aktivnog i pasivnog trgovanja utjecajem (Članak 353) i pokriva sve aspekte preporuke viii.
38. GRECO je primio na znanje prijavljene promjene. One se sve kreću u pravom smjeru te imaju potencijal da riješe specifične probleme spomenute u preporuci viii vezano za potrebu kriminalizacije aktivnog trgovanja utjecajem te otklanjanja nekoliko nedostataka u kriminalizaciji pasivnog trgovanja utjecajem. GRECO pozdravlja izmjene i dopune koje su već uvedene u KZ RS-a koje usklađuju kazneno djelo trgovanja utjecajem sa ETS 173. Međutim, pošto se nacrt izmjena i dopuna za KZ BIH, FBiH i BD tek moraju usvojiti, GRECO može samo zaključiti da je preporuka viii djelomično provedena.

Preporuka ix.

39. *GRECO je preporučio potpuno usuglašavanje postojećih sankcija za kaznena djela podmićivanja i trgovanja utjecajem.*
40. *Vlasti Bosne i Hercegovine izvještavaju o svojoj namjeri da diljem države usklade postojeće kazne za kaznena djela podmićivanja i trgovanja utjecajem. Ministarstvo pravde je u tu svrhu Entitetima i Distriktu Brčko (DB) dostavio priopćenje.*
41. *GRECO pozdravlja navedeno ažuriranje, ali napominje da planovi još nisu povezani sa konkretnim zakonodavnim mjerama te prema tome zaključuje da preporuka ix nije provedena.*

Preporuka x.

42. *GRECO je preporučio (i) provođenje odgovarajućeg pregleda i procjene prepreka koje utječu na primjenu odredbi o podmićivanju i trgovanju utjecajem; (ii) usvajanje posebnog plana koji bi se unutar određenog vremenskog roka pozabavio sa i riješio prepreke identificirane ocjenjivanjem, i tako poboljšao učinkovitost kaznenog zakonodavstva o korupciji; (iii) objavljivanje rezultata ovog zadatka.*
43. *Vlasti Bosne i Hercegovine navode da je Visoko sudsko i tužilačko vijeće skupilo iskustva tužilaca i sudaca vezano za istragu i donošenje presuda u slučajevima korupcije, kao i prepreke koje ometaju učinkovitu borbu protiv korupcije. Ministarstvo sigurnosti sada vodi to izvršenje, i kao dio političkog dokumenta Procjena prijetnje organiziranog kriminala, jedno poglavlje je posvećeno isključivo pitanjima korupcije, uključujući preporuke za izoštrjenje kaznene politike i pojačanje kazni. Sve agencije (uključujući suce i tužitelje) bi tada morali pripremiti vlastite akcijske planove te prema tome odrediti rokove i odgovornosti. Jedan Švicarski projekt tehničke pomoći pomaže tužiteljstvu pri jačanju sposobnosti vođenja u kaznenom postupku i pri učinkovitom obavljanju svoje istraživačke uloge.*
44. *GRECO pozdravlja prijavljene događaje vezane za prikupljanje iskustva tužilaca i sudaca u slučajevima korupcije, uključujući pronalaženje mogućih nedostataka u zakonu i praksi; to ispunjava zahtjeve dijela preporuke x. Međutim, mora se učiniti još mnogo za stvaranje konkretnog plana za rješavanje identificiranih problema i podizanje svijesti javnosti o rasporedu i sadržaju takvog plana, kao što je preporučeno (dijelovi ii i iii preporuke x).*
45. *GRECO zaključuje da je preporuka x djelomično provedena.*

Preporuka xi.

46. *GRECO je preporučio poduzimanje dodatnih mjera (npr. obuka, smjernice, cirkulari itd.) za podizanje svijesti onih stručnjaka koji će primjenjivati kazneno zakonodavstvo o korupciji.*
47. *Vlasti Bosne i Hercegovine daju detaljne informacije o vrsti i učestalosti tečajeva o korupciji za tijela za provedbu zakona diljem države (suci, tužitelji i policija). Oni posebice upućuju na veliki broj obuka i materijala koji uključuju specifične module o državnom zakonu i međunarodnim standardima vezano za kriminalizaciju korupcije, kao i o praktičnim aspektima provedbe zakonskih odredbi (npr. zahtjevi za međusobnu pravnu pomoć, posebne istražne mjere, itd.). Obuka i savjeti za tužitelje o istragama koje su povezane s korupcijom su također ojačani prije spomenutim Švicarskim projektom za tehničku pomoć.*

48. GRECO pozdravlja informacije vezane za razvoj specijaliziranih obuka te osiguravanje materijala s uputama o istom, tako da stručnjaci koji primjenjuju zakon postanu bolje upoznati sa sadržajem odredbi okorupciji.
49. GRECO zaključuje da je preporuka xi provedena na zadovoljavajući način.

Preporuka xii.

50. *GRECO je preporučio ukidanje mogućnosti data posebnom obranom stvarnog kajanja prema kojoj se mito vraća davatelju mita koji je prijavio kazneno djelo prije nego što je otkriveno.*
51. Vlasti Bosne i Hercegovine smatraju da je mogućnost vraćanja mita davatelju mita koji je prijavio kazneno djelo prije nego što je otkriveno, korisno sredstvo za zaštitu građana koje salijeću korumpirani službenici. Vlasti naglašavaju da je ovo posebice bitno za korupciju u zdravstvu gdje građani moraju prihvatiti plaćanje mita da bi ih se liječilo. Prema izvješćima, takvi slučajevi se ponekad događaju u Bosni i Hercegovini. Vlasti dalje naglašavaju da je povrat mita samo mogućnost za koju se na kraju mora odlučiti nadležni sudac na temelju činjenica u vezi slučaja.
52. GRECO uzima na znanje objašnjenje koje su dali vlasti. Ipak, GRECO ne vidi nikakav uvjerljiv razlog da odstupa od razmišljanja koje je izraženo u vrijeme usvajanja Evaluacijskog izvješća Trećeg kruga, koje je uzelo u obzir potrebu obrane stvarnog kajanja u Bosni i Hercegovini, ali ipak sumnja u mogućnost vraćanja mita davatelju mita. GRECO državama u kojima postoji takva mogućnost stalno preporučuje, da se ista u potpunosti ukine.
53. GRECO zaključuje da preporuka xii nije provedena.

Preporuka xiii.

54. *GRECO je preporučio potpuno usklađivanje postojeće odredbe o nadležnostima, posebno (a) ukidanjem zahtjeva za dvostruku inkriminiranost u vezi sa kaznenim djelima podmićivanja i trgovanja utjecajem počinjeni u inozemstvu, kada je to primjenljivo; (b) uspostavljanjem nadležnosti nad djelima korupcije koja su u inozemstvo počinili stranci, a koja uključuju službenike međunarodnih organizacija, članove međunarodnih parlamentarnih skupština te službenike međunarodnih sudova koji su istodobno državljani Bosne i Hercegovine.*
55. Vlasti Bosne i Hercegovine objašnjavaju da kad god postoji međunarodna dimenzija korupcije, slučaj spada pod nadležnost na državnoj razini. Prema tome, entitetski sudovi ne bi imali nadležnost u tom pogledu. Vlasti podsjećaju da je preporuka xiii izdata za rješavanje nedostataka pronađenih u zakonodavstvu entiteta/Distrikta Brčko.
56. GRECO prihvaća pojašnjenja koja su dale vlasti vezano za nenadležnosti entitetskih sudova kod donošenja presuda za kaznena djela korupcije koja u predmetnom slučaju imaju međunarodnu dimenziju. Preporuka xiii je doista ciljala na specifične nedostatke pronađene u zakonodavstvu entiteta/Distrikta Brčko. Vezano za zakonodavstvo na razini države, potvrđeno je da je relevantna odredba o nadležnosti u KZ-u BIH (Članak 9) bila u skladu sa zahtjevima Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 173) iz tog područja.
57. GRECO zaključuje da je preporuka xiii provedena na zadovoljavajući način.

Tema II: Transparentnost Financiranja stranaka

58. Podsjeća se da je GRECO u svom Evaluacijskom izvješću obradio 9 preporuka za Bosnu i Hercegovinu vezano za Temu II. Usaglašavanje s tim preporukama je obrađeno u nastavku.
59. Kao uvodne napomene Izvješća o stanju vezano za ovu temu, vlasti Bosne i Hercegovine navode da je Središnje izborno povjerenstvo (u nastavku SIP) u svom izvješću o provedbi zakona u okviru svoje nadležnosti, predložilo Parlamentarnoj skupštini na državnoj razini izmjenu i dopunu Zakona o financiranju političkih stranaka (u nastavku ZFPS) te usvajanje Zakona o političkim strankama na državnoj razini, da bi tako ojačali institucionalni kapaciteti Bosne i Hercegovine te proveli preporuke GRECO-a. Prvi prijedlog je prihvaćen od oba Doma Skupštine, koji su odlučili osnovati međuresornu Radnu grupu za pripremu izmjena i dopuna ZFPS-a do 01.05.2012. Nastali Zakon o izmjenama i dopunama ZFPS-a je usvojen od Predstavničkog doma BiH 19.09.2012. te od Doma naroda 16.09.2012. Zakon je stupio na snagu 05.12.2012.

Preporuka i.

60. *GRECO preporuča pregled odredbi koje se primjenjuju na političke stranke, a posebno vezanih za financiranje stranaka i izbornih kampanja, koje su trenutno raštrkane u različitim zakonodavnim tekstovima, u pogledu osiguravanja toga da su dosljedne, sveobuhvatne i izvodljive za praktičare i političke stranke, te posebno putem razmatranja njihove konsolidacije u okviru jedinstvenog zakonodavstva.*
61. Vlasti Bosne i Hercegovine objašnjavaju, kao što je navedeno iznad, da je u svojem godišnjem izvješću za 2010. SIP zagovarao usvajanje jedinstvenog zakona o političkim strankama na razini BiH. Ovaj prijedlog se ponavljao u naknadnim godišnjim izvješćima, ali još uvijek nije plodan. Unatoč tome, Vijeće ministara BiH je u studenom 2012. odlučilo formirati međuresornu radnu grupu kako bi se izradio prijedlog takvog zakona. U siječnju 2013., Vijeće ministara je donijelo odluku da će se radna grupa sastojati od predstavnika relevantnih ministarstava na državnoj razini, odnosno Ministarstva pravde, Ministarstva civilnih poslova, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, Ministarstva financija i trezora, Ministarstva vanjskih poslova, kao i predstavnika iz obaju domova parlamenta na državnoj razini i iz SIP-a. Radna grupa je svoj prvi sastanak održala 26. kolovoza 2013.
62. GRECO pozdravlja namjeru vlasti Bosne i Hercegovine za izradom jedinstvenog Zakona o političkim strankama na državnoj razini, čiji je izostanak kritiziran u Evaluacijskom izvješću (stavak 74.). Čini se, međutim, da je rad na ovom pitanju još uvijek u ranom preliminarnom stadiju. Nadalje, GRECO podsjeća da je ova preporuka dana kao odgovor na činjenicu da prethodni Zakon o financiranju političkih stranki i Zakon o izborima nisu bili dostatno konsolidirani, što je stvaralo nesigurnosti u njihovom tumačenju i primjeni. Čini se kako potrebna razina pojašnjavanja i konsolidacije nije izvedena.
63. GRECO zaključuje da preporuka i nije provedena

Preporuka ii.

64. *GRECO je preporučio (i) promoviranje upotrebe bankovnog sustava za primanje donacija i drugih izvora prihoda, kao i za plaćanje troškova političkih stranaka i izbornih kandidata, kako bi ih učinili*

provjerljivima, te (ii) uvođenje principa jedinstvenog računa kampanje za financiranje izbornih kampanja.

65. Vlasti Bosne i Hercegovine izvještavaju da članak 5. novog Zakona o financiranju političkih stranaka (članarine i donacije) određuje da: „*Političke stranke dužne su voditi evidenciju o primanju članarine i donacija te izdati potvrdu za članarinu i donacije. Ovlaštena osoba u političkoj stranci uplaćuje članarinu i donacije izravno na transakcijski račun političke stranke, ne kasnije od deset dana od dana primitka uplate*“. Objašnjavaju da po prethodnom zakonu nije postojala obveza vođenja evidencije o članarini, nego samo o donacijama. Nije postojala obveza stranke za uplaćivanjem sredstava na račun komercijalne banke te su se u praksi takvi izvori prihoda uglavnom primali u gotovini na nižim organizacijskim razinama stranke. Transparentnost i kontrola takvih finansijskih izvora bila je spriječena jer ponekad čak ni sjedište političke stranke nije imalo potpune informacije o donacijama i članarinama koje su primljene na nižim razinama.
66. GRECO prima na znanje nove pružene informacije i slaže se da članak 5 i 6 Zakona o financiranju političkih stranaka predstavlja pokušaj odgovaranja na probleme nezabilježenih finansijskih tokova koji su istaknuti u Evaluacijskom izvješću (pogledajte stavak 75). Ali taj odgovor je nepotpun. Činjenica da ovlaštena osoba mora uplatiti primljena sredstva na račun stranke još uvijek ostavlja mjesta za moguće manipulacije, primjerice kroz izdavanje potvrda i uplaćivanje samo dijela primljenog novca. Uplaćivanje donacija i članarina izravno i isključivo na račune stranke bilo bi mnogo jasnije i transparentnije rješenje. Nadalje, čini se kako se druga pitanja koja proizlaze iz preporuke ovime ne rješavaju, posebice upotreba bankovnog sustava od strane izbornih kandidata te plaćanje troškova političkih stranki, kao ni uvođenje principa jedinstvenog bankovnog računa
67. GRECO zaključuje da je preporuka ii djelomično provedena. Concludes.

Preporuka iii.

68. *GRECO je preporučio (i) poduzimanje mjera za sprječavanje zaobilaženja pravila o gornjoj granici troškova tijekom izbornih kampanja putem utjecanja na te troškove izvan razdoblja izvještavanja o kampanji i (ii) davanje Središnjem izbornom povjerenstvu mandat za nadzor troškova političkih stranaka također i izvan izbornih kampanja.*
69. Vlasti Bosne i Hercegovine se referiraju na članak 4. novog Zakona o financiranju političkih stranaka, koji određuje da finansijske resurse političkih stranaka, kao što je opisano u članku 3., stavku 1. Zakona, može koristiti samo politička stranka za ostvarivanje ciljeva definiranih njihovim programom i statutom.
70. GRECO prima na znanje uvođenje novog članka u Zakon o financiranju političkih stranaka koji određuje svrhe troškova političkih stranaka. Međutim, zauzima stav da definicija dozvoljenih troškova nije dostatno precizna kako bi se ispunili ciljevi prvog dijela preporuke. Čini se kako nije uspostavljena veza između ove odredbe i relevantnih članaka o gornjim granicama troškova izbornih kampanja u Zakonu o izborima. Određene kategorije dozvoljenih troškova nisu definirane, što jasno sprječava bilo kakvu točnu sliku o upotrebi sredstava političkih stranaka te otkrivanje mogućih zaobilaženja pravila o troškovima kampanje. Nadalje, ne spominje se produžetak mandata SIP-a na nadzor troškova političkih stranki izvan izbornih kampanja kao što zahtijeva drugi dio preporuke.

71. GRECO zaključuje da preporuka iii nije provedena.

Preporuka iv.

72. *GRECO je preporučio povećanje transparentnosti računa i aktivnosti povezanih, izravno ili neizravno, s političkim strankama – ili na drugi način pod njihovom kontrolom – i uključivanje, kako je prikladno, računa takvih entiteta u račune političkih stranaka.*

73. Vlasti ukazuju da članak 8. Zakona o financiranju političkih stranaka sadrži popis zabranjenih izvora financiranja političkih stranaka, što uključuje financiranje od strane stranih država, stranih političkih stranaka i stranih pravnih entiteta, financiranje iz upravnih tijela i javnih institucija, javnih tvrtki, humanitarnih organizacija, anonimnih donacija, pravnih osoba u koje se investirao javni kapital u iznosu od najmanje 25% i privatnih tvrtki koje su zaključile ugovore o javnoj nabavi s tijelima izvršne vlasti na svim razinama države, entiteta i lokalne uprave, s tim da vrijednost ugovora prelazi 10 000 KM (oko 5 113 eura). Predviđene su iznimke u slučajevima financiranja od strane stranih država i entiteta u vezi s edukativnim programima koji za cilj imaju promoviranje demokratskih principa i za upotrebu poslovnih objekata upravnih tijela, na temelju odluke ovih tijela. Ovaj članak također zabranjuje donacije u gotovini ili robi preko trećih osoba/posrednika.

74. GRECO prima na znanje pružene informacije, koje, po njima, ne odgovaraju cilju preporuke. Podsjeća da je ova preporuka dana kako bi se omogućila transparentnost i/li konsolidacija računa političkih stranaka kako bi oni odražavali prihod i rashod povezanih entiteta, poput nevladinih organizacija, koje mogu biti neizravno uključene u kampanju za političke stranke kroz organizaciju događaja ili produkciju promotivnih materijala ili preuzimanje troškova političkih stranaka. GRECO ne uviđa kako članak 8. novog Zakona o financiranju političkih stranaka pridonosi ovom cilju. Sadrži mnogo istih zabrana koje su već utvrđene člankom 8. prethodnog Zakona. Dapače, novi članak 8. je blaži od prošlog. GRECO je zabrinut što nove iznimke koje zakon uvodi – dozvolava stranog financiranja edukativnih programa, upotreba poslovnih prostora upravnih tijela, financiranje tvrtki koje su zaključile ugovore javne nabave kada je ugovor ispod određene vrijednosti – čine valjanima određene prakse koje su prije bile nezakonite u prethodnom zakonu.

75. GRECO zaključuje da preporuka iv nije provedena.

Preporuka v.

76. *GRECO preporuča poduzimanje mjera za osiguravanje da se značajnije informacije iz godišnjih računa stranaka i računa izbornih kampanja, uključujući privatne donacije iznad određene granice i identitet donatora, objavljuje na način koji omogućava lak i pravovremen pristup od strane javnosti.*

77. Vlasti Bosne i Hercegovine navode da Zakon o financiranju političkih stranaka nije bio u mogućnosti pružiti zadovoljavajuće rješenje u vezi s transparentnošću donacija zbog odredbi Zakona o zaštiti osobnih podataka. Članak 13., stavak 5. Zakona o financiranju političkih stranaka određuje transparentnost financijskih izvješća političkih stranaka, ali Zakon o zaštiti osobnih podataka ograničava priopćavanje osobnih podataka o donatorima političkih stranaka. SIP pokušava razriješiti ovu situaciju u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama. Ovaj Zakon zainteresiranim osobama koje predaju pismeni zahtjev za pristupom informacijama omogućava, u njihovim poslovnim prostorima, pristup informacijama o donatorima koji se nalaze u financijskim izvješćima političkih stranaka.

78. GRECO bilježi da je prijavljena situacija u osnovi ista kao ona koja je već opisana u Evaluacijskom izvješću (pogledajte stavke 53. i 78.). Zakon o zaštiti osobnih podataka se koristi kao argument za neotkrivanje bilo kakvih informacija o privatnim donatorima i identiteta donatora. Iako nije u poziciji ocjenjivati sadržaj tog zakona, GRECO naglašava da su brojne države članice, čiji domaći zakon također stavlja na snagu uobičajene europske standarde u polju zaštite osobnih podataka, bile u mogućnosti ostvariti odgovarajuću ravnotežu između prava donatora na privatnost i interese transparentnosti u polju političkog financiranja. Vlasti objašnjavaju da je jedini način na koji javnost može pristupiti informacijama o privatnim donatorima predavanje pismenog zahtjeva, utvrđivanjem interesa i konzultiranjem informacija u poslovnim prostorima SIP-a. GRECO-v stav je da se ovo teško može procijeniti kao lak i pravovremen pristup. Konačno, predane informacije se tiču samo privatnih donatora, dok mjere o javnosti podataka koje se zagovaraju u preporuci imaju širi opseg, pokrivajući cijelu stranku i račun izborne kampanje. Nisu prijavljene nove mjere o javnosti podataka koje se tiču ostatka ovih računa, a argument o zaštiti osobnih podataka nije relevantan u ovom kontekstu. GRECO podsjeća da je Evaluacijsko izvješće razmatralo druge moguće mjere poput zahtjeva da političke stranke na svoju inicijativu objavljuju financijske informacije te podizanje razine detalja financijskih informacija koje objavljuju SIP na svojoj web stranici.

79. GRECO zaključuje da preporuka v nije provedena.

Preporuka vi.

80. *GRECO preporuča (i) ojačavanje mehanizama unutarnje financijske kontrole političkih stranaka, u bliskoj suradnji s lokalnim i regionalnim ograncima stranke; (ii) uspostavljanje jasnih, dosljednih i specifičnih pravila o zahtjevima revizije primjenjivim na političke stranke i (iii) osiguravanje neophodne neovisnosti stručnjaka koji će revidirati njihove račune.*

81. Vlasti se referiraju na članak 11. Zakona o financiranju političkih stranaka, koji obvezuje političke stranke na održavanje evidencije u skladu s računovodstvenim regulativama, Zakonom o računovodstvu i reviziji i Međunarodnim računovodstvenim standardima, čija je provedba obvezna za cjelokupni teritorij Bosne i Hercegovine. Prema njima, ove odredbe obvezuju političke stranke na uspostavljanje mehanizama unutarnje kontrole i praćenja njihovih računa.

82. GRECO ističe da Evaluacijsko izvješće (stavak 47.) već utvrđuje da političke stranke, kao i sve druge pravne osobe u Bosni i Hercegovini, moraju primjenjivati odredbe Zakona o računovodstvu i reviziji te Međunarodne računovodstvene standarde. Nisu prijavljene nikakve promjene u ovim tekstovima. Predane informacije, dakle, ne omogućavaju GRECO-u zaključak da se situacija pozitivno razvila.

83. GRECO zaključuje da preporuka vi nije provedena.

Preporuka vii.

84. *GRECO je preporučio povećanje financijskih i ljudskih resursa dodijeljenih Službi za reviziju Središnjeg izbornog povjerenstva kako bi bila bolje opremljena učinkovito izvoditi svoj nadzor i zadatke provođenja vezane za političko financiranje, uključujući putem osiguravanje bržeg i značajnog nadzora financijskih izvješća političkih stranaka i izbornih kampanja.*

85. Vlasti Bosne i Hercegovine izjavljuju da Služba za reviziju Središnjeg izbornog povjerenstva ima zadatak godišnjeg nadzora financiranja 94 političke stranke. Tijekom izbornih godina mora

kontrolirati troškove izborne kampanje za više od 400 političkih entiteta (474 politička entiteta su sudjelovala na lokalnim izborima u 2012. godini: 85 političkih stranaka, 59 koalicija političkih stranaka i 330 nezavisnih kandidata). Međutim, broj zaposlenika u Službi za reviziju ostaje nepromijenjen.

86. S obzirom na izostanak novih razvoja, GRECO zaključuje da preporuka vii nije provedena.

Preporuka viii.

87. *GRECO preporuča (i) uvođenje zahtjeva za Središnje izborno povjerenstvo o prijavi sumnji na kaznena djela upravama za provođenje zakona i (ii) ojačavanje suradnja i koordinacije napora na operativnoj i izvršnoj razini između Središnjeg izbornog tijela i poreznih vlasti i uprava za provođenje zakona.*

88. Vlasti prijavljuju da je SIP, u skladu s odredbama kaznenog zakona i člancima 4. i 41. Zakona o pranju novca i financiranju terorističkih aktivnosti, obvezan surađivati s nadležnim institucijama, pravosudnim i poreznim vlastima. Posebno se referira na članak 213. Zakona o kaznenom postupku, koji obvezuje sve službenike i odgovorne osobe u državnim tijelima Bosne i Hercegovine na prijavljivanje bez odgađanja nadležnom službeniku ili Tužiteljstvu bilo kakve sumnje na kazneno djelo o čemu imaju saznanja. Mogu se pružiti sljedeći primjeri takve suradnje:

- SIP je predao nadležnim sudovima u Bosni i Hercegovini 147 prijedloga za uklanjanje političkih stranaka iz sudskih registara zbog sumnji da ove stranke nisu izvodile aktivnosti definirane njihovim statutom dulje od godinu dana (u skladu s člancima 24. i 23. entitetskih Zakona o političkim organizacijama (Službeni glasnik Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine 27/91, preuzet od strane Federacije Bosne i Hercegovine; Službeni glasnik Republike Srpske 15/96; Službeni glasnik Distrikta Brčko 12/02, 19/07 i 2/08). Sudovi su iz svojih registara uklonili 76 političkih stranaka. Jedino Osnovni sud Banja Luka nije djelovao u skladu sa SIP-ovim prijedlozima i nije uklonio 71 političku stranku iz svojeg registra;
- Tijekom prvog kvartala 2011. godine, SIP je nadležnim tužiteljstvima na razini države i entiteta predao slučaj koji se tiče Narodne stranke Radom za boljitak, zbog sumnje o kršenju Kaznenog zakona države i entiteta tijekom općih izbora 2006. i 2010. godine. Sumnja je bila povezana s potpisivanjem ugovora između stranke i fizičkih osoba kako bi manipulirali glasovima na određenom broju izbornih mjesta. U skladu s jednim od ugovora, 30 KM (oko 15 eura) plaćeno je za svaki glas, a financijska izvješća stranke pokazuju da je 2006. godine isplaćen ukupan iznos od 732 067 KM (oko 374 300 eura) fizičkim osobama u skladu s takvim ugovorima. SIP je također primio prijave građana iz općina Cazin i Novi Grad Sarajevo, koji izjavljuju da je na općim izborima 2010. godine, Narodna stranka Radom za boljitak obećala platiti 100 KM (oko 50 eura) svakom glasaču koji im da svoj glas, kao i naknade posrednicima koji osiguraju određen broj glasova;
- Revizija Narodne stranke Radom za boljitak za 2006. i 2007. godinu također je otkrila brojna kršenja primjenjivih poreznih zakona koji se tiču uzimanja i povrata zajmova kako bi se financirale njihove aktivnosti. Ovu informaciju SIP je u ožujku 2009. godine prosljedio Poreznoj upravi FBiH, koja je izvijestila SIP u prosincu 2009. da su posuđujući entiteti proglašeni krivima za kaznena djela povezana s porezom. Porezna uprava FBiH je također prosljedila informacije o zajmovima Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, koja je nadležna za provedbu Zakona o pranju novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

89. GRECO prima na znanje pružene informacije, iz čega se čini kako posebna odredba koja zahtijeva od SIP-a ili njegove Službe za reviziju prijavljivanje sumnje na kaznena djela nije uključena u Zakon o financiranju političkih stranaka, kao što zahtijeva prvi dio preporuke. Što se tiče drugog dijela preporuke, pružene informacije tiču se financijske situacije samo jedne političke stranke, za činjenice koje su se dogodile prije ili u vrijeme usvajanja Evaluacijskog izvješća u 2011. godini. Stoga, GRECO nije u stanju zaključiti da se suradnja između SIP-a i poreznih vlasti i uprava za provođenje zakona poboljšala na bilo koji način kao rezultat mjera koje su poduzete kako bi se preporuka provela.
90. GRECO zaključuje da preporuka viii nije provedena.

Preporuka ix.

91. *GRECO preporuča jasno definiranje kršenja političkih financijskih pravila te uvođenje učinkovitih, proporcionalnih sankcija odvratanja za ova kršenja, a posebno putem proširenja opsega dostupnih kazni i putem povećanja opsega odredbi sankcija kako bi se pokrile osobe/entiteti (uključujući donatore) kojima Zakon o financiranju političkih stranaka i Zakon o izborima nameću obveze.*
92. Vlasti Bosne i Hercegovine objašnjavaju da članci 19. i 20. Zakona o financiranju političkih stranaka određuju novčane kazne političkim strankama u iznosu od 500 do 5 000 KM (oko 255 do 2 550 eura) za slijedeća kršenja:
- ukoliko politička stranka ne koristi svoja sredstva za ostvarivanje ciljeva definiranih njihovim programom i statutom;
 - ukoliko dio strankinih prikupljenih sredstava iz imovine ili tvrtki koje posjeduje, a koji prelazi 20% svojeg ukupnog prihoda, nije dan u dobrotvorne svrhe;
 - ukoliko stranka ne održava evidenciju o primljenim članarinama i donacijama i izdaje potvrde za njih;
 - ukoliko stranka uzme zajam od banke u kojoj udio državnog kapitala prelazi 25%.
93. Vlasti dodaju da su određene novčane kazne u iznosu do trostruke vrijednosti primljenih sredstava u slučajevima da politička stranka ili kandidati prime sredstva iz nezakonitih izvora ili prekomjerne iznose dozvoljenih sredstava, a ne prijave takva sredstva i prenesu ih u državni proračun.
94. GRECO ističe da su neke od navedenih sankcija već postojale u prethodnoj inačici Zakona o financiranju političkih stranaka (pogledajte stavak 83.). Za druge tipove kršenja, poput nepredavanja financijskog izvješća, obveze prijave doprinosa i identiteta donatora, neizdavanja računa za usluge povezane s robom itd., i dalje nedostaju odgovarajuće sankcije u zakonu. GRECO također ozbiljno sumnja da novčane kazne u rasponu od 500 do 5 000 KM imaju odvraćajući karakter, jer je već zabilježio u Evaluacijskom izvješću da dvostruko više novčane kazne maksimalnog iznosa nemaju odvraćajući učinak na političke stranke. Konačno, čini se kako sankcije nisu osmišljene tako da se primjenjuju na druge entitete pored političkih stranaka, niti se Zakon o izborima izmijenio i dopunio kako bi bio u skladu s ovom preporukom.
95. GRECO zaključuje da preporuka ix nije provedena.

III. ZAKLJUČCI

96. U pogledu iznad navedenog, GRECO zaključuje da je Bosna i Hercegovina zadovoljavajuće provela ili se na zadovoljavajući način bavila samo sa četiri od dvadeset i dvije preporuke koje su sadržane u Trećem krugu evaluacijskih izvješća. Nadalje, od preostalih preporuka, šest je djelomično provedeno, a dvanaest nije provedeno. U vezi s Temom I – Inkriminacije, preporuke i, vii, xi i xiii zadovoljavajuće su provedene, preporuke ii, iii, iv, viii i x su djelomično provedene, a preporuke v, vi i xii nisu provedene. U vezi s Temom II – Transparentnost financiranja stranaka, preporuka ii je djelomično provedena a preporuke i, iii, iv, v, vi, vii, viii i ix nisu provedene.
97. Što se tiče kriminalizacije kaznenih djela korupcije, u rujnu 2011. godine, Bosna i Hercegovina ratificirala je Dodatni protokol Kaznenopravne konvencije o korupciji (ETS 191). Slijedio je nacrt zakonskih izmjena i dopuna kako bi se uskladio s GRECO-vim preporukama koje se tiču podmićivanja arbitara, aktivnog trgovanja utjecajem i podmićivanja u privatnom sektoru; međutim s iznimkom Republike Srpske koja je svoj Kazneni zakon izmijenila i dopunila 2013.g., predložene promjene su još uvijek u početnim stadijima zakonodavnog procesa te se trebaju ostvariti u praksi. Odlučnija djelovanja moraju se poduzeti kako bi se uskladilo kazneno zakonodavstvo u državi (postoje četiri kaznena zakona u upotrebi na različitim razinama vlasti: državna razina, Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Distrikt Brčko) te učiniti to u potpunom skladu s Kaznenopravnom konvencijom o korupciji (ETS 173). Iako su poduzeti određeni napor za daljnjim upoznavanjem pravosudnih stručnjaka s odredbama povezanim s korupcijom, kao i identificiranjem izazova u istragama i donošenju presude u slučajevima, cjelokupna poduzeta djelovanja vlasti kako bi se bavila GRECO-vim preporukama u gotovo dvije i pol godine koje su prošle od usvajanja Trećeg kruga evaluacijskih izvješća moraju se ocijeniti ograničenim.
98. Što se tiče transparentnosti financiranja stranaka, cjelokupna slika je vrlo razočaravajuća. GRECO pozdravlja izjavu o namjeri vlasti Bosne i Hercegovine za usvajanjem jedinstvenog Zakona o financiranju političkih stranaka na državnoj razini, ali rad na ovom pitanju je u samom početnom stadiju. Zakon o financiranju političkih stranaka izmijenjen je i dopunjen u prosincu 2012. godine, ali GRECO sa žaljenjem izvještava da ne utječe značajnije na bilo koje nedostatke koji su naglašeni u Evaluacijskom izvješću. Određene mjere poduzete su kako bi se političke stranke potaknule na korištenje bankovnih računa, ali GRECO je zabrinut što se još uvijek ostavlja mjesta za upotrebu gotovine i povezanih manipulacija. Transparentnost računa političkih stranaka je još uvijek nedovoljna, posebice u poveznici s donacijama i identitetom donatora. Mjere nisu poduzete kako bi se ojačali mehanizmi unutarnje kontrole političkih stranaka, niti kapaciteti za praćenje Središnjeg izbornog povjerenstva i njegove Službe za reviziju. Raspon dostupnih sankcija nije proširen, još uvijek ne postoje specifične sankcije za nekoliko vrsta kršenja zakona, a čak se iznos nekih novčanih kazni smanjio. Još više je zabrinjavajuće to što neke uvedene zakonske promjene kreću u suprotnom smjeru od ciljeva GRECO-vih preporuka te čine valjanima određene prakse političkih stranaka koje su prije bile nezakonite, poput upotrebe poslovnih prostora upravnih tijela ili primanje sredstava od tvrtki koje su zaključile ugovore javne nabave kada je ugovor ispod određene vrijednosti.
99. U pogledu iznad navedenog, GRECO zaključuje da je trenutna vrlo niska razina pridržavanja preporuka „općenito nezadovoljavajuća“ u smislu Pravila 31., stavka 8.3. Pravila o postupku. GRECO stoga odlučuje primijeniti Pravilo 32. koje se tiče članica koje se ne pridržavaju

preporuka sadržanih u zajedničkom evaluacijskom izvješću te traži od Šefa delegacije Bosne i Hercegovine predaju izvješća o razvoju provedbe preostalih preporuka (tj. preporuke ii, iii, iv, v, vi, viii, ix, x i xii koje se tiču Teme I i preporuke i do ix vezano za Temu II) što je prije moguće, a najkasnije do 30. travnja 2014, u skladu sa stavkom 2(i) tog Pravila.

100. Konačno, GRECO poziva vlasti Bosne i Hercegovine da ovlaste, što je prije moguće, objavljivanje izvješća, njegovo prevođenje na nacionalne jezike te da učine ove prijevode javnima.